Masonluk Açısından Bakışla

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100 Yılında

Atatürk'ün Özdeyişleriyle Görüşleri

Murat Özgen Ayfer

Özgün çalışma: 1983
Gözden geçirme: 2023

Bir Bahri Genç yapıtı

Bu bir derleme çalışmasıdır. 1981 ve 1982 yılında Mason Dergisi'nde Atatürk ile bağlantılı bazı yazılar yayınlanmış. Nitekim buradaki derleme, o derginin 38-39, 40-41 ve 42-43. sayılarında üç başlık altında yer almıştır. Burada hepsi art arta yerleştirilmiş bulunuyor Birçok söz, eski dilde olduğu için iyi anlaşılamıyor. Bunlardan bazıları parantez içinde açıklandı ama hepsi değil. Aslında belki daha çok açıklama yapmak hatta bazı deyişlerin tümünün karşılığını günümüzün Türkçesiyle vermek daha uygun olabilirdi ama özgünlüğünün bozulmaması öngörüldü.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk,
çeşitli zaman ve yerlerde,
her birinin üzerinde uzun uzun düşünülmesi ve ders alınması gereken
önemli sözler söylemiştir.

Atatürk'ün Masonluk ile ilgisi, daha doğrusu Masonluğa karşı tutumu, bir yanda masonlar diğer yanda Masonluğa karşıt olanlar tarafından ayrı ayrı ve birbirine zıt biçimde irdelenmiştir.

Bir yandan Atatürk'ün bir zamanlar Selânik'te Masonluğa girmiş olup olmadığı sorgulanır ve bu konuda herhangi somut bir belge bulunamazken, diğer yandan da 1935 yılında Türkiye'deki mason örgütlerinin Atatürk'ün emriyle kapatıldığı ileri sürülmüş, bu iddia kanıtlanamamış ama aksi de kesin bir şekilde ortaya konulamayınca, kamuoyunda genel kabul görmüştür.

Atatürk'ün Masonluğa karşıt nitelikte olabilecek hiçbir sözü duyulmamıştır. Ancak Masonluğa karşıt olanlar, bazı sözlerini çarpıtarak yorumlamıştır. Oysa Atatürk'ün çeşitli yerlerde çeşitli vesilelerle ortaya koyduğu özdeyişler göz önüne alınırsa, bunların çoğunun Masonluğun ilkeleriyle uyumlu olduğu görülür.

Nitekim günümüzde Türkiye'deki mason dernekleri ya da lokallerinin hepsinin girişinde mutlaka bir Atatürk resmi ya da büstü ile birlikte özdeyişlerinden biri yer alır.

Burada, Atatürk'ün bu özdeyişlerinden birbiri ile ilgili bazıları bir bütün oluşturabilecek biçimde sıralanmaktadır. Ancak Masonluk ile ilgisi bir başka konudur.

Tamer Ayan'ın bu konuda yayınlanmış kitabının kapağı

ATATÜRK'ÜN ÖZDEYİŞLERİYLE

"Bilim, Eğitim ve Gerçek" üzerine GÖRÜŞLERİ

- İnsanlar için her şeyi yapmaya imkânı maddî *(maddi olarak)* bulunamaz. Nelerin mümkünülicra *(uygulanabilir)* olabileceğini takdir, ancak vaziyeti umumiyenin *(genel durumun)* bütün safahatını, bütün teferruatını daima nazarı dikkatte (*göz önünde)* tutmağa vabestedir *(bağlıdır).*

- Çok şey mesmu (işitilmiş) olur, fakat mevsuk (belgelenmiş) olamaz.

- Meseleleri hadiselere göre değil, hakikati veçhile mütalâa etmek lâzımdır.

- Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, hayat için, muvaffakiyet için en hakikî mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalâlettir. Yalnız ilmin ve fennin yaşadığımız her dakika tekâmülünü idrak etmek ve terakkiyatını (gelişmesini) zamanında takip eylemek şarttır.

- Hayat ve maişeye hâkim olan ahkâmın zaman ile tegayyur (değişme), tekemmül ve teceddüdü (yenileşmesi) zarurîdir.

- Zaman ve hadisat her türlü hakayiki (hakikatleri) ispat ve izhar eder.

- Büyük hadiseler, fikirlerde büyük inkılaplar yapar.

- İnsanlar ve insanlardan mürekkep olan cemiyetler her şeyden evvel bütün fertleriyle salim bir zihniyete sahip olmalıdırlar. Zihniyeti zayıf, çürük, sakim (hasta), sahif (gevşek) olan bir heyeti içtimai-yenin bütün mesaisi hebadır.

- Hakikat tecelli edince kizip (ayrılık) ortadan kalkar.

- Maddî ve bilhassa manevî sükût, korku ile, acz ile başlar.

- Her manzara, insanın kendi ruhunun ve hissiyatının tahrikatiyle mütecelli olur. Korkak insanlar böyle bir manzarayı korkaklıkla karşılarlar, onun mahiyeti hakikîyesine nüfuz edemezler.

- Hakikati konuşmaktan korkmayınız.

- Milletimiz hakayiki (hakikatleri) hüsnü telakkiye ve icabatını tatbike çok müsait ve müstaittir (yeteneklidir).

- Hallâli müşkülât (zorlukları halledici) olmak isteyenlerin mebdei hareketleri (hareketlerinin başlangıcı) hakikati ahvale mutabık olmak gerektir.

- Vakıfı hakayık (hakikatleri bilen) olan, kalb ve vicdanında manevî ve mukaddes hazlardan başka zevk taşımayan insanlar için, ne kadar yüksek olursa olsun maddî makamatın hiç bir kıymeti yoktur.

- Vakıfı tabiat ve hakikat olanlar, elinden geldiği kadar, mensup olduğu milleti tenvir ve irşat ederek, halâs hedefine yürütmekte dalâleti en büyük insanlık vazifesi bilmelidirler.

- Hukukta idarei maslahat ve hurafelere merbutiyet, milletleri uyanmaktan meneden en ağır bir kâbustur.

- Memleket ve milleti kurtarmağa çalışanların aynı zamanda mesleklerinde birer namuskâr mütehassıs ve birer âlim olmaları lâzımdır. Bunu temin eden mekteptir.

- Mektebin vereceği ilim ve fen sayesindedir ki Türk milleti, Türk sanatı, iktisadiyen Türk şiir ve edebiyatı, bütün bedâyiîyle inkişaf eder.

- Halka yaklaşmak ve halkla kaynaşmak daha çok ve daha ziyade münevverlere teveccüh eden bir vazifedir. Gençlerimiz, münevverlerimiz ne için yürüdüklerini ve ne yapacaklarını dimağlarında iyice tekarrür ettirmeli (kararlaştırmalı) ve onları halk tarafından iyice kabili hazım ve kabili kabul hale getirmeli ve ancak ondan sonra ortaya atmalıdır.

- Felsefei hayatın garip bir tecellisidir ki her nafi (faydalı) ve yeni şeye karşı mutlaka bir kuvvet çıkar.

- Tarihimizi okuyunuz. Görürsünüz ki milleti mahveden, esir eden, harap eden fenalıklar hep din kisvesi altındaki küfür ve melanetten gelmiştir.

- Beşeriyette, din hakkındaki ihtisas ve vukuf, her türlü hurafelerden tecerrüt ederek hakikî ulûm ve fünün nurlariyle musaffa (arınmış) ve mükemmel oluncaya kadar, din oyunu aktörlerine her yerde tesadüf olunacaktır.

- Bir dinin tabiî olması için akla, fenne, ilme ve mantığa tetabuk etmesi (uyması) lâzımdır.

- Biz bir şeyi vicdanen iyi yaptığımıza, sözlerimizin iyi olduğuna kani isek; onu olduğu gibi açık, vazıh, tereddüt ve ihamdan (kuşkudan) ari olarak bast etmeliyiz (yaymalıyız.)

- Millî terbiye ile inkişaf ve ilâ edilmek (yüceltilmek) istenilen genç dimağları bir taraftan da paslandırıcı, uyuşturucu, hayalî zevaitle (fazlalıklarla) doldurmaktan dikkatle içtinap etmek (kaçınmak) lâzımdır.

- Milleti kurtaranlar yalnız ve ancak muallimlerdir. Muallimden, mürebbiyeden mahrum olan bir millet henüz millet namını almak istidadını kesbetmemiştir. Ona alelade bir kitle denir, millet denilemez.

- Dünyanın her tarafında muallimler, cemiyeti beşeriyenin en fedakâr ve muhterem unsurlarıdır.

- Bizim takip edeceğimiz maarif siyasetinin temeli evvelâ mevcut cehli ortadan kaldırmaktır.

- Biz «cahil» dediğimiz vakit mutlaka mektepte okumamış olanları kasdetmiyoruz. Kasdettiğimiz ilim, hakikati bilmektir. Yoksa okumuş olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikati gören hakikî âlimler çıkar.

- Vaziyeti muhakeme ederken ve tedbir düşünürken, acı olsa da, hakikati görmekten bir an fariğ olmamak (uzaklaşmamak) lâzımdır. Kendimizi ve birbirimizi aldatmak için lüzum ve mecburiyet yoktur.

- Bir sahibi kalemin, her türlü kuyudu kanunîyeden evvel ilme, ihtiyacı ve kendi telâkkiyatı siyasiyesine olduğu kadar vatandaşların hukukuna ve memleketin her türlü telâkkiyatı hususîyesinin fevkinde bulunan yüksek menafiine de dikkat ve hürmet etmek mecburiyeti maneviyesi vardır. Ancak bu mecburiyettir ki, intizamı umumîyeyi temin edebilir.

- Dünyada insanların varidi hatırı olan her makul şeyin husulüne imkânı maddî olsaydı, bütün dünyanın manzarai umumiyesi hakikaten başka türlü olurdu.

- Hissiyatı ve vicdanî telâkkiyatı ilim ve fen ile tenmiye (değerlendirme) ve terbiye ederek heyeti içtimaiyemizin hakikî huzur ve saadetine çalışmak ulvî bir noktai nazardır.

- Tevessül ettiğimiz büyük icraatta milletimizin yüksek kabiliyeti ve yüksek aklı selimi başlıca mürşidimiz ve menbai muvaffakiyetimiz olmuştur.

- Yolunda yürüyen bir yolcunun yalnız ufku görmesi kâfi değildir. Muhakkak utkun ötesini de görmesi ve bilmesi lâzımdır.

- İlim ve fen nerede ise orada olacağız ve her ferd-i milletin kafasına koyacağız.

ATATÜRK'ÜN ÖZDEYİŞLERİYLE

"Cumhuriyet, Özgürlük ve Uygarlık" üzerine GÖRÜŞLERİ

- Cumhuriyet, fazileti ahlâkıyyeye müstenit bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir.
- Hiç bir zaman hatırımızdan çıkmasın ki, Cumhuriyet, sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.
- Bence, bir millette şerefin, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi mutlaka o milletin hürriyet ve istiklâline sahip olmasiyle kaimdir.
- Biz Türkler, bütün tarihimiz boyunca hürriyet ve istiklâle timsal olmuş bir milletiz.
- Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve izmihlal vardır. Her terakkinin ve kurtuluşun anası hürriyettir.
- Dünyanın beli başlı milletlerini esaretten kurtararak hâkimiyetlerine kavuşturan büyük fikir cereyanları; köhne müessesata ümit bağlayanların, çürümüş idare usullerinde reha (kurtuluş) kuvveti arayanların biaman düşmanıdır.
- Fikirler cebrü şiddetle, top ve tüfekle asla öldürülemez.
- Hassas bir millete karşı irtikâp edilen zalimane muamelelerin onu daha ziyade takviye ettiği mücerreptir (denenmiştir).
- Heyeti içtimaiyede en yüksek hürriyetin, en âli müsavat ve adaletin temini ve istikrarı ve mahfuziyeti ancak ve ancak tam mânâsiyle hâkimiyeti milliyenin müesses bulunmasiyle kaimdir.
- Hürriyeti gaspedilen bir millet ne kadar zengin ve müreffeh olursa olsun, mütemeddin (medenileşmiş) insaniyet nazarında bir uşaktan daha iyi bir muameleye lâyık değildir.
- Terbiyedir ki bir milleti hür, müstakil, şanlı, âli bir heyeti içtimaiye halinde yaşatır veya bir milleti esaret ve sefalete terkeder.
- Bir milletin ki terbiyei siyasiyesinde, terbiyei içtimaiyesinde, hubbu vatanperverisinde noksan vardır; öyle bir millet, hâkimiyetin lüzumlu derecede kuvvetle elinde tutamaz.
- Nihayetsiz bir hürriyet kabili tasavvur değildir; hakların en büyüğü olan hakkı hayat bile mutlak değildir.
- Dünyada her kavmin mevcudiyeti, kıymeti, hakkı hürriyet ve istiklâli malik olduğu ve yapacağı medenî eserlerle mütenasiptir.

- Medenî eser vücuda getirmek kabiliyetinden mahrum olan kavimler, hürriyet ve istiklâllerinden tecrit olunmaya mahkûmdurlar.

- Bugüne kadar istihsal eylediğimiz muvaffakiyetler, bize ancak terakki ve medeniyete doğru bir yol açmıştır. Bize ve ahvadımıza düşen vazife, bu yol üzerinde tereddütsüz ilerlemektir.

- Kültür dediğimiz zaman, bir insan cemiyetinin devlet hayatında, iktisat hayatında yapabilecekleri şeylerin muhassalalarını kastediyoruz ki, medeniyet de bundan başka bir şey değildir.

- Medeniyetin muvacehei kudret ve ulviyetinde, kurunu vustaî (eski çağlardan kalma) zihniyetlerle ve iptidaî hurafelerle yürümeğe çalışan milletler mahvolmağa veya hiç olmazsa esir ve zelil (horlanmış) yaşamağa mahkûmdurlar.

- Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapmak insan olmak için kâfidir.

- İnsanları istediği gibi kullanan kuvvet, fikirlerdir. Ve bu fikirleri teşahhus ettirerek (canlandırarak) tamim eyleyen de insanlardır.

- Hakikî inkılapçılar onlardır ki, terakki ve teceddüt (yenileşme) inkılabına sevketmek istedikleri insanların ruh ve vicdanlarındaki temayülü hakikiyeyi teneffüs etmesini bilirler.

- İnkılabın hedefini kavramış olanlar daima onu muhafazaya muktedir olacaklardır.

ATATÜRK'ÜN ÖZDEYİŞLERİYLE

"Çalışma ve Güçbirliği" üzerine G Ö R Ü Ş L E R İ

- Her türlü muvaffakiyetin, her nevi kuvvetin menbaı hakikîsi milletin kendisi olduğuna kanaatim tamdır.
- Milletimizin evsafı mahsusası her işimizde muvaffakiyetimizin zimanıdır. (teminatıdır.)
- Herkesin, her ferdi milletin ruh ve vicdanında şu kanaat sarsılmaz bir surette yerleşmelidir ki, artık bu millet şunun bunun hevesat ve ihtirasatını, şan ve şerefini, ağraz (istekler) ve menafiini (menfaatlerini) tatmin için değil, ancak kendisine ait menfaatleri için, kendisine lüzumlu ve faydalı gördüğü şeyler için yürüyecek ve bu millet ancak bu zihniyetle ilerleyecektir.
- Memleket işlerinde, millet işlerinde hakikî işlerde hatıra, uhuvvete (dostluğa) bakılmaz.
- Millete efendilik yoktur, hadimlik (hizmet etmek) vardır. Bu millete hizmet eden onun efendisi olur.
- Yaşamak için mücahede (savaşmak) şarttır.
- Hakikî zafer, muharebe meydanlarında muvaffak olmak değil, asıl zaferdeki muvaffakiyetlerin menabiini (kaynaklarını) kuvvetlendirmek, milleti yükseltmektir.
- Ben bir işte nasıl muvaffak olacağımı düşünmem. O işe neler mâni olur diye düşünüyorum. Engelleri kaldırdın mı iş kendi kendine yürür.
- Hayat mücadeleden ibarettir.
- Yalnız tek bir şeye ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak. Servet ve onun neticei tabiîyesi olan refah ve sadet yalnız ve ancak çalışkanların hakkıdır.
- Bir heyeti içtimaiyenin hayatta çalışması ve muvaffak olması için, çalışmanın ve muvaffak olabilmenin mütevakkıf (bağlı) olduğu bütün esbap (sebepler) ve şeriati (şartları) tekabbül (kabul) etmesi icap eder.
- Her hareketin maksada mutabakatı, her türlü ahval ve şerait dahilinde maksadı açık surette görebilmeğe mütevakkıftır.
- Bir milletin siyasî mukadderatında mevki sahibi olabilmek için onun ihtiyacını müşahede ve onun kudretini takdirde ehliyet sahibi olmak birinci şarttır.

- Büyüklük odur ki, hiç kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın; memleket için hakikî mefkure ne ise onu görecek, o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır, herkes seni yolundan çevirmeye çalışacaktır; işte sen bunda mukavemetsuz (mukavemeti kaldıran) olacaksın. Önüne namütenahi manialar yığacaklardır; kendini büyük değil, zaif, vasıtasız, hiç telakki ederek, kimseden yardım gelmeyeceğine kani olarak bu maniaları aşacaksın; ondan sonra sana «büyüksün» derlerse, bunu diyenlere de güleceksin.

- Eğer şunun bunun teveccühünden kuvvet almağa tenezzül ederseniz, halinizi bilmem, fakat âtiniz çürük olur.

- Yaşamak demek faaliyet demektir.

- Bir millet, bir memleket için necat (kurtuluş), selamet ve muvaffakiyet istiyorsak, bunu yalnız bir şahıstan hiç bir vakit talep etmemeliyiz.

- Bir millete güzel şeyler düşünen insanlar, fevkalade işler yapmağa kabiliyetli kahramanlar bulunabilir; lâkin öyle kimseler yalnız başına hiç bir şey olamazlar; meğer ki bir hissi umumînin, bir iradei umumiyenin, âmili (yapıcısı), ifadesi, mümessili olsunlar.

- Mesai müteferrik oldukça netaici (neticeleri) o mesainin muhassala halinde vereceği neticelerden çok dundur (geridir).

- İnsanlar ferdî olarak çalışırlarsa muvaffak olamazlar.

- Bir millet, bir heyeti içtimaiye, yalnız bir ferdin gayreti ve mesaisi ile bir hatve (adım) bile atamaz.

- Millet, müşterek gayeye müştereken sarfı faaliyet ederek yürürse, behemehal muvaffak olur.

- Büyük ve kutsî hedefler vasıl olunamayacak hedeflerdir. Herhangi bir hedefe muvasalatla kanaat etmeyeceğiz, daima daha ileriye varmak için sarfı mesai edeceğiz.

- İnsanlar daima yüksek, necip (temiz) ve mukaddes hedeflere yürümelidirler. Bu tarzı harekettir ki insan olanın vicdanını, dimağını, bütün mefhumu insanîsini tatmin eder. Bu tarzda yürüyenler ne kadar büyük fedakârlık yaparlarsa o kadar yükselirler ve bu tarzı hareket mutlaka açık olur.

- Muayyen ve fakat şüphesiz yorucu ve uzun o|an yolun yolcuları mebdeden (başlangıçtan) nihayete kadar bir hizada ve aynı zamanda, aynı yorgunluk derecesiyle yürümeyebilir. Ve bu takdirde mülahaza ve takdirleri arasında fark olabilir. Fakat yoldan sapmamaları, umumî hedeften nazarlarını ayırmamaları lâzım gelir.

- Milletimizin hedefi, milletimizin mefkuresi bütün cihanda tam mânâsiyle bir heyeti içtimaiye olmaktır.

- İnsanlık mebdede iken neticeye vasıl olduğunu iddia ederse, dünyanın en derin gafletleri içinde kendisini puyan (batmış) görür.

- Esaslı ve kıymetli bir noktai azimet bulduktan sonra ondan muazzam gayeye yürümek ve ona vasıl olmak elbette müyesser olacaktır.

- Mahdut vesaitle büyük işler görmenin tecrübe olunan yegâne usulü, kuvvetlerimizi dağıtmamak, vesaiti mevcudenin kısmı azamini gayelerimizden en mühim olanlar üzerinde teksif etmektir.

- Herhangi sınıfta emniyetle terakki arzu edilirse, aynı meslek ve sanatta bulunan insanların mütesanit (dayanışmalı) bir şekil altına girmesi lâzımdır.

- Millî işlerde muhtelif mesai erbabının yekdiğerine yardım etmesi, mesainin müşterek hedefte temerküz edecek surette telif olunması lâzımdır.

- Büyük işler, mühim teşebbüsler ancak müşterek mesai ile kabili temindir.

- Heyeti umumîyenin selâmetini temin edecek mesai, ancak makinenin heyeti umumîyesinin işlemesiyle mümkün olur ve heyeti umumîye işlemedikçe bu makineden bir kısım muhassala dahi almak kabil olamaz.

- Bilelim ki vasıl olduğumuz muvaffakiyet milletin tevhidi kuva etmesinden (çalışanların birleşmesinden) ileri gelmiştir. Eğer aynı muvaffakıyatı, muzafferiyatı âtide de kazanmak istiyorsak, aynı esasta istinat edelim ve aynı surette yürüyelim.

